

Asia: VN/17882/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua varhaiskasvatuslain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi varhaiskasvatuslain (540/2018) 22 § kokonaan, jolloin velvollisuus laatia paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma lakkaisi. Lisäksi ehdotetaan henkilöstön täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventämistä siten, että varhaiskasvatuslain 70 §:n 2 momentin kohta 5 kumottaisiin.

Lastensuojelun Keskusliitto pitää esityksen tavoitteita kuntien toimintaedellytysten vahvistamisesta ja hallinnollisen työn vähentämisestä sinänsä kannatettavina. Tätä ei kuitenkaan tule tehdä hajottamalla keskeisiä laadukasta varhaiskasvatusta ja toiminnan yhdenvertaisuutta tukevia rakenteita sekä ilman vaikutusten arviointia. LSKL pitää huolestuttavana sitä, että esityksen lapsivaikutusten arviointi on tehty puutteellisesti.

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laadintavelvoitteen kumoaminen

Nykyinen varhaiskasvatusta koskeva lainsäädäntö ja velvoittava opetussuunnitelmakokonaisuus luovat toimivan ja yhtenäisen pohjan palvelujen järjestämiselle ja siten yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaisvaltaiselle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle. Kuten esityksessä todetaan, paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien merkitys on siinä, että se avaa ja konkretisoi valtakunnallisia perusteita ja siten ohjaa ja tukee varhaiskasvatuksen toteuttamista ja kehittämistä paikallisesti. Paikallisesti toteutettava prosessi on myös keskeinen keino huolehtia siitä, että huoltajilla ja lapsilla on mahdollisuus tuoda näkemyksensä esille

varhaiskasvatukseen toteuttamiseen ja kehittämiseen liittyen. Samoin se on paikka konkretisoida yhteistyötä kunnan eri hallinnonalojen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Kyseessä ei ole vain yksittäinen asiakirja, vaan prosessi, johon liittyy suunnitelman säännöllinen arviointi ja sen kehittäminen arvioinnin pohjalta.

Esityksen perusteluissa todetaan, että valtakunnallisten arviointien mukaan paikallisissa varhaiskasvatussuunnitelmissa toistetaan usein valtakunnallisen perusteasiakirjan tekstiä, jolloin niiden tavoite paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien laatimisesta paikalliset toimintamallit ja käytännöt huomioivana, arjen pedagogista toimintaa ohjaavana asiakirjana sekä yhdenvertaisen varhaiskasvatukseen edistäjänä on jäänyt puutteelliseksi. Lastensuojelun Keskusliiton näkemyksen mukaan tämä ei ole peruste poistaa velvoite. Sen sijaan tulee pohtia keinoja, joilla paikallisten varhaiskasvatussuunnitelmien tekoa voidaan tukea ja siten varmistaa yhdenvertaisen varhaiskasvatukseen edellytykset edellä kuvatun suunnitelman merkityksen mukaisesti.

Lastensuojelun Keskusliitto korostaa paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman roolia ja mahdollisuuksia muun muassa monialaisen yhteistyön käytäntöjen avaamisessa. Yhteistyö esimerkiksi varhaiskasvatukseen, lapsiperheiden sosiaalipalvelujen ja lastensuojelun kesken on asia, jossa on monin paikoin epäselvyyttä. Jotta yhteistyö on toimivaa, tarvitaan selkeät ja yhtenäiset paikallistason kirjaukset monialaisen yhteistyön rakenteista, käytännöistä ja toimintatavoista. Esityksessä nostetaan esille mm. lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, joka olisi hyvä paikka avata ko. yhteistyön käytäntöjä. Lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelman kirjaukset ovat usein kuitenkin varsin yleisellä tasolla, jolloin niissä ei välttämättä pureuduta konkreettisiin yhteistyön kysymyksiin eri palvelujen välillä.

Lisäksi Lastensuojelun Keskusliitto korostaa, että mikäli paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista luovutaan, tarkoittaisi se sitä, että Opetushallituksen tulee uudistaa valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Nykyisissä varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa on monia kohtia, jotka on jätetty paikallisesti tarkennettaviksi. Muutos tarkoittaisi myös tarvetta lisätä toimeenpanon tukea ja muun muassa erilaista Opetushallituksen tarjoamaa koulutusta. Lisäksi kuntien tulisi pohtia uusia korvaavia rakenteita, joilla varmistetaan valtakunnallisen perusteasiakirjan tavoitteiden toteutuminen varhaiskasvatustoiminnassa. Näiden muutosten tekeminen edellyttää lisäresursseja.

Esitetyn muutoksen näkökulmasta on haasteellista, että se ei huomioi varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen muodostamaa kokonaisuutta (esiopetus on osa varhaiskasvatusta). Varhaiskasvatus ja esiopetus ovat kahden eri lainsäädännön alla, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että valtaosa esiopetusikäisistä lapsista on kahden lain piirissä. Ehdotetun muutoksen toteutuessa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet laadittaisiin valtakunnallisesti, mutta esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita täsmennettäisiin edelleen paikallisesti. Tämä ei tue ajatusta lapsen yhtenäisestä polusta varhaiskasvatuksesta lähtien. Pidemmällä tähtäimellä Lastensuojelun Keskusliitto pitää perusteltuna käynnistää keskustelu siitä, tulisiko varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta säätää yhden lainsäädännön alla.

Täydennyskoulutuksen raportointivelvoitteen keventäminen

Esityksen mukaan nykyisen lain mukaisesta veloitteesta tallentaa henkilöstön täydennyskoulutusta koskevat tiedot luovuttaisiin. Lastensuojelun Keskusliitto on huolissaan kansallisen tietopohjan heikkenemisen vaikutuksista täydennyskoulutuksen yhdenvertaiseen toteutumiseen. Vaikka täydennyskoulutuksen tallennusveloitteesta luopumisella ei muuteta veloitetta tarjota täydennyskoulutusta henkilöstölle, voi kansallisen kokonaiskuvan puute lisätä täydennyskoulutuksen saatavuuden vaihtelua mm. kuntien ja alueiden välillä ja siten vaikuttaa varhaiskasvatuksen laatuun.

Muuronen Kaisu
Lastensuojelun Keskusliitto